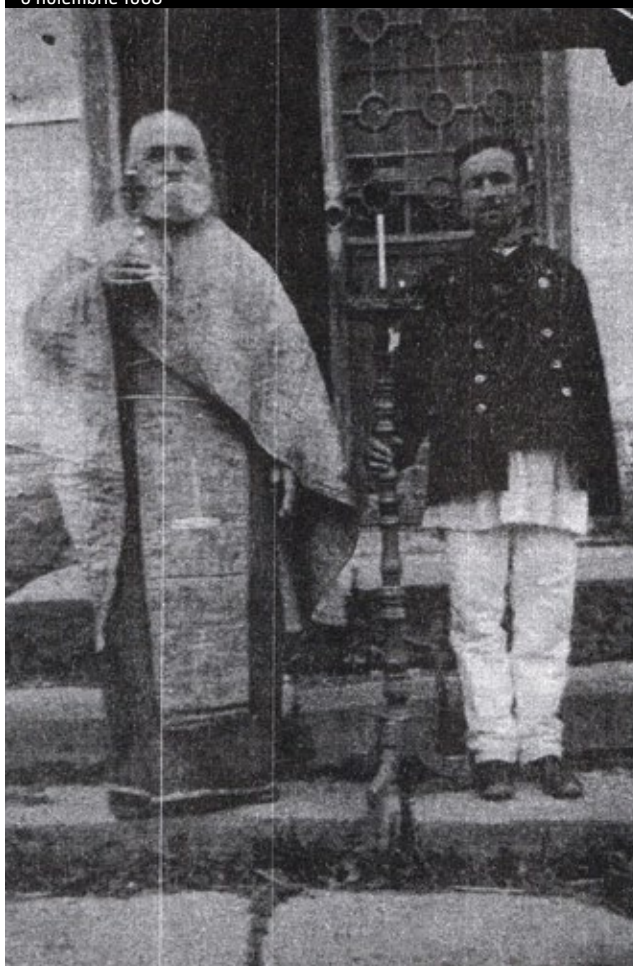

Preotul Ioan Negoescu-Hagi împreună cu nepotul său, Ghiță Manda, 6 noiembrie 1938

Jurnalul de război al preotului Ioan Negoescu

Preot NICOLAE MOGA¹

Anul 2019 a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și Anul comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești în Patriarhia Română”. Astfel, în acest context, anul acesta se vor realiza studii și cărți cu conținut moral, liturgic, catehetic, pastoral, cultural-creștin și *istoric*, pentru a evidenția rolul pe care l-a avut în viața satului românesc, preotul.

Cercetând documente istorice din arhivele bisericilor se poate constata că preotul, din cele mai vechi timpuri, a însemnat pe cărțile de slujbă diferite întâmplări importante care au avut loc în viața satului românesc pe care-l păstora. Pe marginea acestora s-au realizat studii, articole, cărți, pagini nemuritoare din istoria localității.

La începutul secolului al XX-lea, mulți au scris povestea vieții lor, într-o formă literară mai amplă, au realizat acele importante cronici parohiale, iar în timpul Primului Război Mondial au scris jurnale de război pentru a nu se da uitării ce a fost în acele momente de urgență pentru

viața românilor. Ca și istoricul, preotul face parte din conștiința neamului său. Memoriile de război întocmite de preoții care au luat parte pe front nu sunt multe și nu au fost publicate în număr mare până în prezent. Motivele sunt multiple.

Țin și deschid cu profundă și justificată emoție în mână *Jurnalul de armată* al preotului Ioan Negoescu, fost preot la Parohia Greblești, comuna Căineni, jud. Vâlcea, care conține însemnări din Primul Război Mondial. Jurnalul cuprinde mai multe caiete. Prin amabilitatea strănepotului părintelui Ioan Negoescu, acum preot la Parohia Greblești, comuna Căineni, jud. Vâlcea, am primit spre cercetare tomul al II-lea, în care este consemnată, zilnic, activitatea pe front în perioada 20 iulie 1917 - 17 ianuarie 1918 (Sascut), între paginile 471 - 1033 (care s-au păstrat până acum).

Preotul Ioan Negoescu s-a născut în comuna Boișoara, jud. Argeș (acum Vâlcea), la 5 mai 1859, din părinți creștini plugari. Tatăl său, Vâlcu Popescu, era fiul preotului Lion Popescu din Boișoara, iar mama sa, Petria Boureci, era de fel din Perișani. La 40 de zile de la naștere a fost înfiat de unchiul său, preotul Ioan Popescu din Greblești, căruia îi murise cel de-al șaselea copil. A învățat primele clase în Greblești, apoi la Râmnicu Vâlcea și Curtea de Argeș, iar între anii 1874 și 1878, a urmat cursurile Seminarului Teologic Ortodox de la Curtea de Argeș. După ce s-a căsătorit, a fost hirotonit preot la 15 aprilie 1881, de către Episcopul Argeșului, Ghenadie Petrescu, pe seama Parohiei Greblești.

În anul 1892 a inițiat și susținut construirea unei școli, pentru că elevii învățau numai iarna, în casa sa. Era, pe bună dreptate, în-

drumătorul satului său, atât la știința de carte cât și în cele duhovnicești, motiv pentru care în anul 1898 a fost hirotesit duhovnic de către Episcopul Argeșului, Gherasim Timuș.

Deși locuia într-o localitate cu oameni gospodari și harnici, a considerat că mulți dintre aceștia se confruntă cu numeroase neajunsuri, cauzate de lipsa unor centre în care își puteau valorifica munca sau din pricina unor sisteme bancare împovărătoare. La data de 24 aprilie 1905 a înființat Banca Populară Greblești-Boia, fiind desemnat timp de patru ani casier al acesteia.

În anul 1908, în perioada 16 mai-24 iunie a călătorit la Locurile Sfinte, consemnând într-un jurnal, zilnic, toată această perioadă. Revenit în parohie, și-a continuat activitatea culturală și duhovnicească, fiind unul dintre ctitorii comunității.

Între anii 1910 și 1919 a ridicat biserica nouă din Greblești.

După intrarea României în Primul Război Mondial, a fost mobilizat² la 10 august 1916, la trenul sanitar permanent nr. 4, avându-l comandant pe maiorul dr. Ioan Puțoreanu, de la Olănești. La 1 noiembrie 1917 a fost mutat la spitalul de evacuare de la Sascut, unde a stat patru luni.

Din 1 martie până la 1 aprilie 1918, a fost transferat la Regimentul 69/77 Dorohoi Infanterie, când a fost demobilizat. Pentru meritele sale deosebite pe câmpul de luptă și îndrumarea soldaților, la 1 ianuarie 1918 a fost avansat la gradul de căpitan, cu ordin expres primit de la Ministerul de Război.

Lăsat la vatră, a înțeles că trebuie să așeze în cronici istoria și tradiția satului său și experiențele vieții sale, fapt pentru care a scris istoria școlii, a bisericii din Greblești,

o culegere de proverbe, Jurnal la Locurile Sfinte 1908³, jurnal de front (trei tomuri cu 1435 pagini), despre religia popoarelor antice, despre medicină și despre legi.

Între anii 1919 și 1922, cu ajutorul fratelui Ioan Bascoveanu, a dezgropat și a adunat în hotarul comunei Căineni peste 650 de eroi cu osemintele lor, pe care le-a așezat în opt rânduri, într-un mormânt comun, unii lângă alții, în curtea bisericii vechi, pe care i-a înmormântat cu toată cinstea.

Jurnalul din armată este doar o filă din tripla cronică a războiului care a început în august 1916, cu luptele din Ardeal, a atins maximum de intensitate pe frontul din 1917 și a continuat cu evenimentele din anul 1918.

S-a pensionat la 1 decembrie 1930, fiind urmat la biserică de fiul său, Nicolae.

Meritul principal al autorului este acela că a găsit timpul necesar pentru a reține și nota zilnic evenimentele cele mai importante care au avut loc în acest război, pe front, sau despre ce se petrecea în teritoriul liber sau cel ocupat. Jurnalul este un document veridic, o istorie vie și plină de patetism a unei epopei a poporului nostru. Valoarea jurnalului constă în aceea că autorul nu este numai un simplu spectator care stă deoparte și asistă, ci el este personaj implicat activ. În toila luptelor, a știut să sădească în inima soldaților încrederea în ierarhia militară, în sine și în victorie.

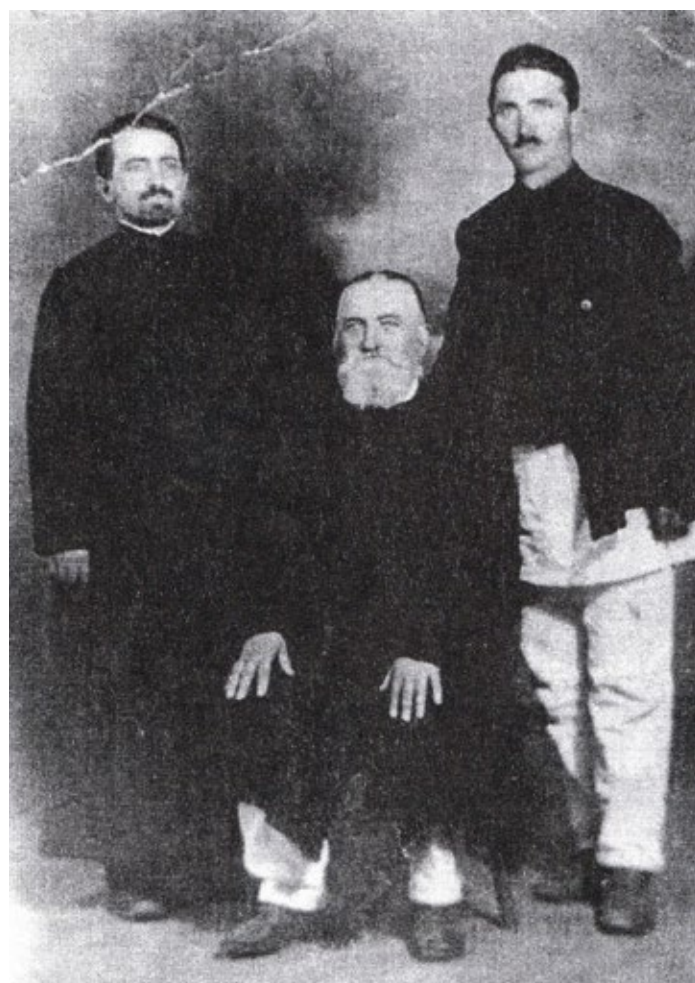
Preot fiind și cunoscând faptul că una din cele 10 porunci spune „Să nu ucizi!”, a înțeles cât de greu este să le vorbești soldaților, având această misiune, îmbărbătându-i să biruie dușmanul, bineștiind că a birui înseamnă și a ucide! A contribuit la alinarea suferințelor celor răniți în luptă iar

eroilor căzuți li s-au săvârșit toate serviciile religioase după rânduiala creștină. În acest sens, iată o însemnare din: „1917 iulie 30. Duminică. Cosmești: La ceasurile 23.00, am fost în această gară, în care deja soseau într-una automobilele cu răniții după frontul nostru, cei mulți răniți din ei, care puteau să meargă pe picioarele lor, veneau a-i îmbarca la tren singuri, iar cei grei îi aduceau șoferii și căruțașii. Bubuiturile de tunuri și păcăniturile de armă care erau în fața noastră nu era altceva, era nemaipomenit, iad. Am asistat la Predeal, Bușteni, Sinaia, dar aici era cu totul teribil, n-a stat lupta care a început la 1.00 în această noapte, a mers cu așa furie, încât îți venea să nu mai fii în simțirile omenești. Lupta adevărată de la Verdun. S-au uimit și ofițerii germani de vitejia furioasă a soldaților români. Din miezul nopții am încărcat într-una la răniți până la ceasul 12.00, când a început să se audă ghiulele dușmane, aproape pe lângă trenul nostru. Noi încărcam pe acei răniți cu oarecare formalitate, însă, când am văzut așa, i-am adunat pe toți fără forme și n-am lăsat nici-unul acolo, expuși măcar că nu mai era loc la tren și am adunat toți răniții după jos și am plecat cu ei, venind în triajul Tecuci. Am încărcat de acolo alți 400 răniți și cu un număr de peste 900 răniți, ceea ce n-am transportat la nici o cursă atâta sumă. Am muncit la îmbrăcat, am cetit cu Nonică slujba înmormântării de 3 ori, pentru 9 morți care încetaseră din viață, rânduri, rânduri. Apoi, la triajul din Tecuci, asemenea erau gata alții de îngropat. La ceasurile 3.00 am plecat din triaj și la Frunzeasca am făcut cunoștință cu 2 preoți militari; unul, ginerele lui Popa Melache din Drăgășani, iar celălalt era brăilean. În gară am depozitat tot felul de materiale: alimente, muniții, erau și cutiile goale de alamă în care fuseseră ghiulele de obuz și schije din tunuri, le aduseseră ca să le umple din nou, să le dea germanilor.

La gară, la Nichișeni, am dat de domnul șef cu întreaga familie la masă, că din minune ne-am alăturat și noi cu d-lor și am început a ne ospăta frățeste ca acasă, la noi. Aceasta datorită bărbăției d-lui șef Tănăsescu al nostru.

La Bârlad nu ne-a oprit nici-un rănit. Multă armată am întâlnit în drum de-a noastră, mergând acolo la Mărășești, unde a fost al 2-lea Verdun."

Acest jurnal este un document original și prezintă descrierea faptelor eroice ale soldaților români pe câmpul de luptă în Primul Război Mondial, peisaje, localități, portretizări laconice ale unor conducători de armate. Munca preotului pe front a fost una epuizantă: să spove-

Preotul Ioan Negoescu-Hagi și cei doi fii ai săi: preot Nicolae Negoescu și cântăreț Ioan Negoescu

dească, să împărtășească, să officieze înmormântări, să săvârșească serviciul religios în condițiile în care zilnic aveau loc lupte, trupele erau în mișcare, să viziteze răniții, să-i încurajeze, îmbărbătându-i. Sunt arătate marile virtuți ale poporului nostru ca, de altfel, și deplângerea unor degradări morale ivite aici și colo, sau condamnarea necruțătoare a unor pactizări cu dușmanul, care au îngreunat suferința populației rămasă sub ocupație.

În general, se spune că istoria este domeniul care selectează faptele și sursele. Așa este, dar a trece cu vederea unele documente sub tăcere, care sunt relevante prin conținutul lor, ar fi o mare greșeală, după cum este acest jurnal, o sursă sigură pentru istorici, prezentând multe informații despre viața cotidiană de pe front, diverse detalii la care a luat parte.

Operă a unui preot de regiment, jurnalul are împătrită valoare: literar-istorică, religioasă, morală și socială. Din punct de vedere literar, poate fi o cronică a unei epopee descriptive, pentru că descrie felul

în care s-au desfășurat luptele într-o perioadă de timp, cu întocmirea unor portrete de luptători, făcute de autor, ca participant activ, deci veridice și originale, ale luptătorilor din tranșee, ale ofițerilor și soldaților. Din punct de vedere religios, jurnalul înfățișează, direct istorisirea activității unui preot pe front, afirmând prezența Bisericii noastre în astfel de momente hotărâtoare pentru destinul național, pe de o parte, și pe de altă parte, de nevoile duhovnicești ale soldaților. Sunt menționați mulți preoți, participanți pe front, înfrățiți în suferință. Rugăciunea, iertarea, sfințirea, liturghia, împărtășania, au fost mijloace specifice Bisericii prin care a contribuit la întărirea și stimularea forțelor sufletești în luptă, la crearea avântului, sau ceea ce, în limbajul războinic, numim spiritul de sacrificiu. Războiul scoate la suprafață energii ascunse în sufletul eroului, sau josnice. Ca preot, el a înregistrat pe cele eroice, dar le-a condamnat și pe cele josnice, trăind în mijlocul țărănilor.

Momentul de scriere în acest jurnal zilnic a fost o formă prin care părintele și-a topit sufletul de dor față de cei dragi, de familia sa, de credincioșii săi și o alungare a suferințelor războiului, simțindu-se mai aproape de ai săi, încât depărtarea nu o mai simțea ca fiind tristă. Totodată, își descrie propriile trăiri, din care reies puternice sentimente patriotice. Jurnalul este redactat într-un stil ușor accesibil, ușor de citit, asemănător cu stilul memorialistic al învățătorilor.

Desigur, misiunea preotului pe front nu a fost una ușoară, ci dureroasă.

Fragmente din Jurnalul de război

1917. Marți, 25 iulie. Pădurea Nichișeni: *Noaptea aceasta mitralierele n-au încetat din păcănit. Am primit vestea azi dimineață că un detașament de ruși a fost făcut prizonieri de către germani, dar când s-a repezit ai noștri i-a luat pe toți prizonierii ruși înapoi, luându-le germanilor un număr considerabil de prizonieri și mai multe mitraliere și împingându-i înapoi din liniile lor. Germanii au rămas uimiți, văzând golul în rândurile lor precum și marele număr de morți și răniți. Dinspre ziuă o grupă de aeroplane inamice a luat direcția spre Iași dar, pe dată, au fost împrăștiate de aeroplanele noastre și franceze care le urmăreau cu furie.*

1917 august 6. Duminică. Triaj Tecuci: *Astăzi m-am dus la o biserică din marginea orașului spre sud, unde slujea Părintele Cristescu, care avea foarte puțin păr pe cap. Mă gândeam ce este omul, din floarea cea frumoasă care este la tinerete și este plăcut tuturor, la bătrânețe ajunge ca un fel de jucărie sau păpușă de joc pentru copii. Am stat până a citit Acatistul Domnului Iisus Hristos, apoi am plecat, căci eram îngrijorat că pleacă trenul și eu rămâneam pe jos. Astăzi a venit și Nonică de la Iași, mi-a spus diferite comunicări care nu se loveau una cu alta. Fiind în biserică a mai venit în oraș, iarăși trei ghiulele, dar norocul nostru a fost că n-au explodat, n-au făcut nici-o stricăciune. Alte ghiulele veneau aproape de trenul nostru, pe o câmpie a triajului.*

1917 luni, 7 august. Triaj Tecuci: *Aseară a plecat și Nonică la cercul de recrutare în comuna Tecuci, aproape de gara Podul-Iloaiei. Vedeam cum toți tinerii erau chemați. După ce am luat ceaiul, m-am dus cu Preda Ion peste câmpuri printre porumbiști, am ajuns într-o pădure mică de stejar, dar foarte rară, umblase vitele printr-însa după coasă. Acum printre stejari, erau chesoane de artilerie de-ale noastre care erau ascunse prin tufe și care pășteau în liniște. Tranșee foarte dese și cât avea loc câte 7-8 oameni într-unul. Am coborât și eu în vreo 2-3 înalte cât omul. Ce răceală grozavă să te afli, să stai în mormânt de viu. Dracii umblă pe sus iar oamenii stau ascunși în pământ. De acolo am venit la balonul captiv, m-am minunat. Balonul stă sus prins în aer, numai de o sârmă, ținut legat de un motor care era tras de 8 cai, care erau înhămați numai să plece din loc dacă s-ar fi încercat să-l atace inamicul, asemenea 2 mitraliere una de o parte și alta dincolo, precum și 15 soldați cu arma gata pentru tras, toți în apropierea balonului. La ceasul 12.00, l-a tras jos și l-a așezat iarăși lângă mal, adăpostit de vedere.*

Ne-au venit răniții la tren în triaj, de unde îi luăm noi, între care și răniți prizonieri germani, afară de 400 prizonieri germani sănătoși, pe care i-a dus la Comandamentul Pieții Tecuci într-o pază, bineînțeles. Am scris și eu numele la câțiva prizonieri germani, luați în luptă de la Mărășești, spre suvenir: Bucand Vax, Zbanch Alois, Streba Hanch, Schipfd Bischard, Halbent Hocenj, Golstarch Martin, Hiloger Iosef, Laung Lorenzt, Schanveltd Hecing, Ștefan Heniz, Frantz Anton, Frantz Gobesch, Helpech Albert, Fradner Fruerich, Riceag Alois, Fleters Norbers, Hodavich Leop, Ungar Eduard, Gadate Pio, Haide Iosef, Franciz Iosef, Vobada Alei, Giovanni Andronci, Leopold Crobili, Cech

Richard, Neuman Ferdinand, Kunz Leopold, Mansfeto Beatrice, Lucaci Leon, Inderech Carol, însoțiti de alți 19 ca ei.

1917. Duminică, august, 20. Banca: *La ceasurile 8.25 am început slujba sfeștaniei, apoi am făcut parastasul pentru iertarea păcatelor celor morți, ostași căzuți pe câmpul de luptă. Astăzi mi-a umplut inima la serviciul religios că a luat parte întregul personalul ofițeresc, precum și întreaga echipă și Regina Maria.*

1917. August 22. Marți. Banca: *Zi răcoroasă. De dimineață am luat-o la plimbare, am trecut râulețul Bârlad, am suit sus pe un deal cu clăițe de grâu și porumb dar nu cu roadă multă, m-am uitat în toate părțile, semăna că ar fi spre ceair. N-am văzut niciun sat acolo, numai niște târle de vite.*

La ceasurile 16.00 am plecat cu trenul la Frunzeasca. Pe drum m-am întâlnit cu Constantin, cumnatul lui Ion de la Spin. El mi-a spus că Nicolae Surpățanu l-a lovit o bombă din aeroplane sau de tun, duminică, la 20 august, Tecuci și a murit. Nicolae Rebegea (Poplacă) a murit la Hodora, jud. Iași și Nică Matei și Stan Nicolae la Focuri și Dinu Pioresciului.

La ceasurile 21.00 am ajuns la gara Tecuci și pe dată am fost primiți cu o bombă de la inamic care spre norocul nostru a căzut dinaintea mașinii neexplodând. Din gara Tecuci am plecat la Cosmești, loc mult mai periculos ca triajul Tecuci. În această noapte am îmbarcat toți răniții veniți aici, apoi am plecat cu ei la triajul Tecuci, ajungând înainte de ziuă la ora 3.30.

1917. Duminică, 27 august. Bârlad: *La orele șapte am plecat din Frunzeasca. Am îmbarcat trenul cu 400 răniți, amestecați cu convalescenți și diferite boli, parte dintre ei am lăsat la Nichișeni și alții am îmbarcat și i-am transportat pe toți și i-am dus la Bârlad, la spitalele cele mari de lângă triajul acelei gări. Ieri am primit vestea că 12 aeroplane germane s-au suit deasupra Adjudului și l-a bombardat în gară, aprinzând o mare cantitate de material de război, parte român și parte rus, a mai scăpat din el o parte soldații noștri. Au încercat aviatorii noștri a-i captura, dar au fost la fața locului numai 2 aeroplane de ale noastre așa că s-au retras neputând lupta 2, contra 12. Am aflat asemenea că rușilor le-a frânt frontul la Riga și germanii au pătruns în Rusia. Cei mai de nimic oameni în războaie sunt acești oameni. Ei să fie ceai și vodcă.*

Banca. 1917. Duminică. August 10: *Astăzi am făcut slujba obișnuită în gară pentru sănătate și izbânda armatelor române, precum și parastas pentru cei răposați pe câmpul de luptă, apărând patria, neamul și religia. Apoi am făcut plimbare pe linia trenului în jos tot cu gândul spre România ocupată, unde am făcut tinerețele, le-am făcut pe ambele maluri ale Oltului, mai cu seamă pe malul stâng al râului și Boia, cea cu păstrăvi.*

Nicolina 1917 vineri, 20 octombrie: *Vreme închisă de tot și frig și astăzi, noaptea am dormit fără foc la sobă. Astăzi am avut o mare supărare, visul ce l-am avut în timpul somnului de noapte mi-a arătat a ceea ce avea să fie cu mine. Am fost anunțat de cineva L.T. că eu sunt mutat de la tren. Imediat m-am dus la Părintele Nazarie, negăsindu-l aci, am intrat în vorbă cu Părintele Pocitan care mi-a spus că eu sunt mutat la Spitalul de evacuare nr. 1 Bacău la un loc vacant, Armata a II-a. Convorbind cu părintele asupra ingerințelor pe urma cărora am fost mutat, am aflat că doamna care a lucrat pe domnul Savu aceea a stăruit și pentru mine ca să fiu mutat să-i dea un loc mai tânăru pe unul Chiria.*

Am făcut cunoștință cu d-l Pârveu, directorul Mitropoliei din Iași, care la fel ne-a spus că de 2 luni de zile I.P.S. M. vrea să ridice din Mănăstirea Secu vreo 20 de invalizi rău contagioși și să-i ducă iarăși în altă parte tot mai bine, dar intervenția femeiască lucrează cu așa presiune încât aproape este imposibil. Tot acel domn s-a exprimat că de aceea am ajuns unde am ajuns cu țara.

Sascut. 1917. Miercuri, octombrie 1: *Vreme foarte întunecoasă de dimineață, la ceasurile 8.30, am făcut slujba Sfeștaniei în baraca de la mijloc unde erau răniți mai mulți, apoi am botezat și prin celelalte saloane și dependințele spitalului. Între bolnavi am găsit și pe Petrică de la Boișoara al lui Cățălușă, care mi-a păzit caprele când aveam adunătură de ele. Era bolnav cu patul lângă unde am făcut slujba și eu l-am cunoscut până nu mi-a spus el. Era slab cu totul schimbat. Seara la masă am dat cartea călătoriei mele, lui D-l Lt. Ciociltei care împreună cu nevistica d-lui, o citesc cu mare drag.*

Sascut 1917. Luni, 20 noiembrie: *De cu noaptea a plouat mărunț apoi, pe la ceasurile 11.30, a pornit o ploaie și cu ninsoare care nu s-a întrerupt cu nicio pauză, apoi către seară a nins așa cum se cade. Eu*

m-am ocupat cu legatul cărților și am scris ceva note de-ale războiului. Toată noaptea tunurile n-au încetat către Mărășești, bombardamentul a urmat și astăzi pe ziună, dar mai rar. Cuvântul de pace, era pronunțat de toată lumea îndeobște cu o mare bucurie, toți așteaptă acea zi întocmai ca ziua Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos.

Sascut, 1917, vineri, 15 decembrie: *Astă noapte a plouat nițel dar s-a făcut iarăși ger cu polei, am mai scris câte ceva de ale războiului, am îngropat și astăzi 2 morți de la Spitalul mobil nr. 12, soldați infanterie, județul Mehedinți.*

Sascut, 1918, miercuri, 10 ianuarie: *Astăzi în ziună ne-am sculat într-o veste nouă care a răsărit în timpul nopții ca din flori, că toți refugiații din Dobrogea și Cadrilater să se întoarcă la vetrele lor. Iarăși circulă zvonul că toți refugiații și milițienii să fie demobilizați. Aceste vești umblau ca fulgerul din gură în gură. Am făcut și eu scrisoare să o trimit acasă la mine în teritoriul ocupat. Astăzi, prin d-l colonel Butoeanu, care era delegat ministerial a merge la Focșani, pentru inspecția invalizilor de război.*

THE WAR DIARY OF PRIEST IOAN NEGOESCU

The article contains information about priest Ioan Negoescu and his participation on the battlefield in the First World War.

Keywords: priest Ioan Negoescu, front, First World War, 1917, diary.

NOTE

1 Arhiepiscopia Râmnicului.

2 Gheorghe Nicolaescu, Gheorghe Dobrescu, Andrei Nicolaescu, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1918*, Editura Europa Nova, București, 2000, p. 348.

3 Preot Ioan Negoescu-Hagi, *Călătoria la Locurile Sfinte, Ierusalim, 1908*, Editura Homo religiosus, Dacia, Cluj Napoca, 2008, p. 188.